

Vzdělávací obor:

Přírodopis

Očekávaný výsledek učení:

CAP-PRI-002-ZV9-006

Zapojí se do péče o přírodu ve svém okolí nebo do aktivit pro její

obnovu.

Úroveň: Na cestě

- Vyhledá místní spolky, aktivity obce v oblasti péče o přírodu nebo její obnovu.
- S pomocí dospělého osloví aktéra z místní komunity.
- V souladu s poskytnutými informacemi naplňuje účel a cíl svého zásahu, např. zvýšení biodiverzity a estetické hodnoty místa (př. rozmanitost rostlin, místo pro pozorování a poslech zpěvu ptáků).
- Podílí se na plánu práce s ohledem na bezpečnost (př. sekání, prořezávání, rytí a kypření, setí a sázení, umístění posezení, hmyzího domku), časový harmonogram, rozdělení rolí (včetně např. koordinátora, fotografa...).
- Se svolením správce pozemku se spolu se spolužáky zapojí do péče o přírodu nebo do aktivit na její obnovu podle pokynů dospělého (např. neudržovaný kout školní zahrady, parku, luční porost v obci, mokřad).
- Klade otázky k efektivitě jednotlivých kroků a zjišťuje dopad péče z minulých let na cílové druhy nebo společenstvo.
- Navrhne zlepšení (např. pro organizaci práce, její bezpečnost a ohleduplnost k lidem i živým organismům).
- Reflektuje tuto zkušenost (např. vlastní práci, spolupráci a výsledek).

Zelená mise: Záchrana zapomenutého místa

Autorka materiálu: Mgr. Edita Nováková Machová

Anotace

Ve dvouhodinovém bloku žáci plánují zásah do přírody v okolí školy. Cílem této lekce je umožnit žákům zažít, že mají reálnou možnost měnit své okolí prostřednictvím jednoduché, ale smysluplné péče o přírodní prostor. Žáci ve skupinách navrhnou konkrétní opatření, která povedou ke zvýšení biodiverzity a estetické hodnoty prostoru. Učí se rozpoznat příležitosti k péči o přírodu a plánovat činnost tak, aby byla bezpečná, smysluplná a ohleduplná. Rozvíjejí přitom schopnost spolupráce, dělby rolí a zajištění potřebných zdrojů.

Zadání pro žáky

V této dvouhodinové misi se vydáš spolu se svou skupinou objevovat a proměnit jedno místo ve svém okolí. Někde poblíž školy je prostor, který má potenciál stát se krásnějším, živějším a užitečnějším – pro přírodu i pro lidi.

Co tě čeká?

Hledání a pozorování

- Prozkoumáš místo, které je trochu zanedbané, opomíjené nebo zapomenuté.
- Budeš si všimnout toho, co tu roste, co tu (ne)žije, co chybí nebo co by mohlo být jinak.
- Své poznatky si zapíšeš nebo vyfotíš.

Společné přemýšlení

- Ve skupině budete hledat nápady, co by šlo na místě zlepšit.
- Zvažte, pro koho to místo bude, co by pomohlo přírodě a co lidem.
- Vytvoříte jednoduchý plán – co by se mohlo udělat, kdo by co dělal a co k tomu bude potřeba. Využijí přitom přílohu [Péče o místa](#).

Sdílení a domlouvání

- Svůj plán představíte ostatním.
- Společně se pak rozhodnete, co a jak by šlo opravdu uskutečnit.
- Tvoje nápady mohou opravdu něco změnit!

Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU	Vzdělávací strategie
KK k podnikavosti a pracovní Podílí se na spolupráci ve skupině. KPP-TYM-000-ZV9-001	<i>Efektivně přispívá k úspěšné týmové spolupráci.</i>	- Žáci v týmech společně navrhují konkrétní způsob, jak zlepšit reálné místo ve svém okolí – plánují, rozdělují si role a vzájemně spolupracují - Podporujeme týmovou tvořivost, společné rozhodování a kolektivní sebereflexi - Lekce je vedena jako týmová mise s reálným cílem, která vyžaduje efektivní spolupráci a společné úsilí
KK k podnikavosti a pracovní Mobilizování zdrojů KPP-ZDR-000-ZV9-001	<i>Získává zdroje pro aktivity, které přispívají k rozvoji jeho samotného či blízkého okolí.</i>	- Žáci identifikují potřeby přírodního místa a navrhují, co je třeba zajistit (pomůcky, materiály, souhlas správce pozemku) - Přemýšlejí, kde a jak získat potřebné prostředky - Učí se plánovat reálný zásah v rámci dostupných možností
KK k občanství a udržitelnost Aktivní občanství, participace a přesvědčení o	<i>Účelně uplatňuje přímou činnost svůj vliv na změny v místním či širším okolí při respektování práv a zájmů druhých.</i>	- Lekce vede žáky k aktivnímu zájmu o veřejný prostor a jeho podobu - Při plánování zásahu reflektují dopad na živé organismy, estetiku místa a ostatní uživatele - Žáci jsou vedeni k ohleduplnosti, domlouvání se na řešeních a spolupráci s okolím

vlastním vlivu (zmocňování) KOB-PCP-000- ZV9-001		
---	--	--

Metodický komentář pro učitele

Cíl lekce

Cílem této lekce je umožnit žákům zažít, že mají reálnou možnost měnit své okolí prostřednictvím jednoduché, ale smysluplné péče o přírodní prostor. V souladu s revidovaným RVP si žáci osvojují nejen ekologické myšlení, ale i praktické plánovací a spolupracující dovednosti.

Organizace času

Lekce je rozvržena do dvou vyučovacích hodin:

- **1. hodina:** Průzkum vybraného místa, pozorování, dokumentace a formulace potřeb místa.
- **2. hodina:** Návrh konkrétního záměru obnovy, rozdělení rolí, bezpečnostní a materiální zajištění, prezentace návrhu.

Doporučuje se provést výuku v jednom bloku (např. 2 × 45 minut za sebou) nebo jako dvě navazující lekce v jednom týdnu, aby se zachovala kontinuita.

Volba místa

Vyberte dopředu vhodné přírodní místo v areálu školy nebo jejím bezprostředním okolí (např. školní zahrada, okraj hřiště, opomíjený kout parku). Mělo by být:

- snadno dostupné pěšky;
- dostatečně bezpečné;
- vhodné k jednoduchým zásahům (výsadba, úklid, umístění přírodních prvků).

Doporučuje se předem ověřit, že je možné místo použít a případně zapojit správce pozemku či vedení školy.

Práce ve skupinách

Žáci pracují ve **stabilních skupinách (3–5 členů)** po celou dobu lekce.

Materiály a pomůcky

Připravte:

- Záznamové archy pro pozorování (viz příloha);
- pracovní list pro návrh zásahu (viz příloha);
- fotoaparáty/tablety/telefony pro dokumentaci;

- inspirační obrázky či plakát s příklady přírodních zásahů (květnatá louka, hmyzí hotel, ptačí budka...viz příloha).

Bezpečnost

Přestože ještě k samotnému zásahu nedochází, je důležité, aby se žáci už při plánování naučili uvažovat o rizicích. Vedťe je k tomu, aby do návrhu zahrnuli bezpečnostní opatření (např. při práci s nářadím, pohybu v terénu, zacházení s přírodními materiály).

Reflexe a sdílení

Na konci druhé hodiny vytvořte prostor pro **prezentaci návrhů** a vzájemnou zpětnou vazbu. Povzbuzujte žáky, aby přemýšleli:

- Jak by jejich návrh mohl pomoci přírodě a lidem?
- Co by bylo potřeba doladit?
- Který návrh by chtěli opravdu realizovat?

Možnosti pokračování

Tato lekce může sloužit jako:

- úvod do většího komunitního projektu (např. plán péče o školní zahradu);
- základ pro spolupráci se spolkem, obcí nebo rodiči;
- součást badatelského či projektového dne;
- výchozí bod pro navazující činnost v pracovních činnostech, přírodopise nebo výchově k občanství.

Harmonogram lekce:

1. hodina (45 minut) – Průzkum a pozorování místa

Čas	Fáze	Popis aktivity
7 min	Motivace a zadání mise	Úvodní rozhovor o zanedbaných místech, inspirativní ukázky „před a po“ (ukázky jsou uvedeny mezi zdroji). Zadání úkolu: najít místo s potenciálem pro změnu.
15 min	Pozorování v terénu	Skupiny navštěvují vybrané místo v okolí školy. Pozorují přírodní podmínky, fotografují,

zapisují si své postřehy.

15 min	Záznam a zhodnocení místa	Skupiny vyplňují záznamový arch – viz příloha (co zde roste, žije, co by mohlo přibýt), připravují se na sdílení.
8 min	Sdílení pozorování	Rychlé prezentace skupin, zapisování nápadů a poznatků na tabuli, hledání společných rysů zanedbaných míst.

2. hodina (45 minut) – Plánování a návrhy proměny

Čas	Fáze	Popis aktivity
5 min	Rekapitulace z 1. hodiny	Shrnutí hlavních postřehů, připomenutí cílů: zlepšit místo pro přírodu i lidi.
20 min	Plánování zásahu	Skupiny navrhuje konkrétní záměr proměny místa (výsadba, úklid, umístění prvků). Využívají pracovní list. Rozděluje si role, navrhuje potřebný materiál a zvažují bezpečnostní aspekty.
15 min	Prezentace návrhů	Každá skupina stručně představí svůj plán. Diskuse, otázky od spolužáků a učitele.
5 min	Závěr a výhled	Společná reflexe: co se povedlo naplánovat, co by mohlo následovat, možnosti realizace v budoucnu (viz reflektivní poster v příloze).

Popis ověřování

Učitel sleduje, zda žáci:

- dokáží v okolí rozlišit, co zde z hlediska přírodních procesů a ochrany přírody funguje, a co ne;
- dokáží identifikovat potenciál konkrétního přírodního místa pro zlepšení;
- samostatně i ve skupině sbírají a zaznamenávají data z pozorování (včetně fotografií, poznámek, výčtů);
- diskutují o místě z pohledu živých organismů i lidí (estetika, funkčnost, bezpečnost);
- navrhnou smysluplná a přiměřená opatření vedoucí k obnově nebo podpoře přírody;
- rozdělují si role a aktivně přispívají k týmové práci;
- při plánování zásahů zohledňují bezpečnost a ohleduplnost ke svému okolí;
- jsou schopni reflektovat dopad své činnosti.

Učitel vede žáky k tomu, aby:

- reflektovali, že díky péči o místo získali k tomuto místu vztah a že sami patří / chtějí patřit mezi jiné lidi/spolky, kteří se o okolí běžně starají;
- reflektovali, o jak velkou výzvu nebo příležitost šlo (že i malé zásahy v místě, kde žijí, mají význam a mohou být prospěšné pro přírodu i lidi);
- zdůvodnili, proč si myslí, že vyřešením problémů zasáhnou do rozvoje prostředí;
- převzali zodpovědnost za vlastní návrhy a dokázali je obhájit i přizpůsobit okolnostem;
- plánovali činnosti v týmu, reflektovali potřeby druhých a efektivně si dělili úkoly.

Obrazové a textové materiály k lekci:

Zelená mise: pozorování místa

Zelená mise: inspirační plakát

Zelená mise: plán zásahu

Zelená mise: reflektivní poster

Zdroje: Při zpracování příloh byl využit grafický editor Canva

1. **Masarykova univerzita, nedatováno.** *Managementová opatření – management mokřadů.* [online] Mokradysci.muni.cz. Dostupné z: <https://mokradysci.muni.cz/management-mokradu/managementova-opatreni> [cit. 15. 7. 2025].
2. **Belejová, L., 2022.** *Lesní okraje a jejich management: obnova lokality Sprašová stěna u Hnanic.* [online] Ochranařská příručka. Dostupné z: <https://www.ochranarskaprirucka.cz/svetle-lesy/lesni-okraje-a-jejich-management-obnova-lokality-sprasova-stena-u-hnanic/> [cit. 15. 7. 2025].
3. **Skautský institut, 2023.** *Příklady ochrannářských zásahů prováděných dětmi.* [online] Dostupné z: <https://www.skautskyinstitut.cz/co-noveho-v-patronatech> [cit. 15. 7. 2025].
4. **Správa CHKO Pálava, 2024.** *Příklady ochrannářských opatření v CHKO Pálava.* [online] ArcGIS StoryMaps. Dostupné z: <https://storymaps.arcgis.com/stories/d6cdb3e2c63d464787a64180f03b9043> [cit. 15. 7. 2025]